

Enhancing Reading Motivation in a School Environment¹

Sunporn Eiammongkhonsakun²
Pannavish Jatukannyaprateep³

Received: July 3, 2013

Accepted: July 25, 2013

Abstract

Reading skills are one of the most important tools for daily life and every student must learn and exercise them in order to attain a master of them. Students who have good reading skills will be able to benefit and learn more from various media. Therefore, motivation to read plays a very important role in encouraging students to engage in reading activities. In school, however, students do not have the opportunity to choose their reading materials. They have to restrict themselves to what is selected within the Basic Education Core Curriculum. This lack of autonomy, together with other factors such as low self-esteem, boredom in class, inability to perceive the value of the work, and low reading proficiency, is a major cause of students' reading tasks avoidance. Teachers should change these attitudes by applying psychological strategies in order to motivate students towards improving their reading skills, not to attain a good grade but to master them. The expectation of extrinsic rewards is a fundamental problem of Thai students because without them, students will not read. As a result, reading behavior changes cannot occur. Recognizing the importance and necessity of cultivating good reading behaviors to students, we propose to introduce strategies to intrinsically motivate students to read, to cultivate regular reading habits, and to express their behavior from their internal needs, not for extrinsic rewards.

Keywords: Reading, Motivation, Reading habit, Basic Education Core Curriculum

¹ Academic Articles

² Lecturer in Department of Western Languages, Srinakharinwirot University. E-mail: sunporn@swu.ac.th

³ Graduate student, Master of Education Program in Educational Psychology Department of Research and Educational Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University E-mail: pannavish.j@outlook.com

การสร้างแรงจูงใจในการอ่านในสถานศึกษา¹

สรพร เอี่ยมมงคลสกุล²

ปณณวิชญ์ จาตุกัญญาประทีป³

บทคัดย่อ

ทักษะการอ่านเป็นทักษะ “เครื่องมือ” ที่ต้องหมั่นฝึกฝนให้เกิดความชำนาญเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนที่ “อ่านเป็น” จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้หลากหลายและมีมุมมองที่กว้างขวางเพราะสามารถศึกษาข้อมูลจากสื่อ (Media) จำนวนมาก การมีทักษะการอ่านที่ดีเกิดจากการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ แรงจูงใจจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่เสริมสร้างการทำกิจกรรมดังกล่าวอย่างเป็นประจำ การอ่านในสถานศึกษาผู้เรียนไม่ได้มีอิสระอย่างเต็มที่ในการเลือกสิ่งที่ต้องการอ่านเพราะต้องอยู่ภายใต้กรอบที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานของประเทศ คือหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การขาดอิสระนี้เองร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การรู้สึกเบื่อหน่ายบรรยากาศในชั้นเรียน การไม่เห็นคุณค่าของงานที่ทำ ความไม่สอดคล้องกันระหว่างสามมิติยะ (Competence) ของผู้เรียนกับความยากง่ายของงานที่ต้องทำ เป็นต้น เหตุของการหลีกเลี่ยงการอ่าน ผู้สอนควรเปลี่ยนทัศนคติเหล่านี้ด้วยกลวิธีทางจิตวิทยาร่วมกับกลวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะการอ่านด้วยความพยายาม โดยคาดหวังว่าจะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความสามารถมิใช่เพียงเพื่อให้ได้คะแนน การคาดหวังรางวัลภายนอกนี้ถือเป็นปัญหาหลักของเยาวชนไทยในปัจจุบัน เพราะเมื่อไม่มีการกำหนดการวัดผลผู้เรียนก็จะไม่อ่าน ดังนั้นนิสัยรักการอ่านก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ จากการตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่เยาวชน ผู้เขียนขอเสนอแนะวิธีการสร้างแรงจูงใจภายในเชิงบวกที่ถือเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้แสดงพฤติกรรมออกมาจากความต้องการของตนเองมิใช่จากการถูกบังคับหรือเพื่อได้รับผลตอบแทนภายนอก

คำสำคัญ: การอ่าน แรงจูงใจ นิสัยรักการอ่าน หลักสูตรแกนกลาง

¹ บทความวิชาการ

² อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, E-mail: sunporn@swu.ac.th

³ นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

หนึ่งอ่านออก เสียงคำ จำกันได้
 หัดอ่านไป ไม่ยาก ลำบากเหลือ
 สองอ่านได้ รู้ความหมาย ไม่คลุมเครือ
 ตรงตาม เนื้อความอัน สือสารมา
 สามอ่านเป็น ทุกประเด็น ที่เร้นซ่อน
 วิเคราะห์คำ อีกลอน สังเคราะห์ภาษา
 ฝึกวิจารณ์ ด้วยหลักการ และปัญญา
 ประเมินค่า ใช้ความคิด วิจารณ์ญาณ

มณีนรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2548) ชี้ให้เห็นว่า การอ่านเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนแต่สามารถพัฒนาได้ โดยการฝึกฝนเป็นลำดับขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่วัยเด็ก การพัฒนาดังกล่าวเชื่อมโยงกับสามมิติของภาษา (Language Competence) และทักษะทางความคิด (Thinking Skill) เพื่อประมวลข้อมูลที่ได้รับการอ่านและนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ การอ่านจึงเป็นทักษะสื่อสารที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ จากเหตุผลดังกล่าวสถานศึกษาควรฝึกอบรมผู้เรียนด้วยกลวิธีที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนโดยเริ่มจากการอ่านออกไปสู่การอ่านเป็น กระบวนการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ให้ผู้อ่านสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้โดยการปรับใช้กระบวนการที่ได้ฝึกฝนมาให้เหมาะสมกับสถานการณ์การอ่านใหม่ ๆ ได้อย่างเชี่ยวชาญและสามารถแก้ไขอุปสรรคได้อย่างชาญฉลาด โดยความรู้ใหม่นี้อาจเป็นการต่อยอดความรู้เดิม (Previous Knowledge) สนับสนุนหรือหักล้างความรู้เดิม ผู้อ่านจำเป็นต้องสามารถจัดการข้อมูลเหล่านี้ได้ด้วยการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ทักษะการพัฒนาความคิดเช่นนี้มีส่วนช่วยพัฒนาการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นเอกเทศสามารถ (Learning Autonomy) พึ่งพาผู้สอนให้น้อยที่สุด

การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการและหลักการของการอ่านว่าคืออะไร ผู้เขียนขอกล่าวโดยสังเขปเพื่อปูพื้นฐานทำความเข้าใจให้ตรงกัน การอ่าน คือ กระบวนการทางสมองที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ และการตอบสนองทางด้านภาษา กระบวนการเหล่านี้สามารถพัฒนาได้จากการฝึกฝนของผู้อ่านเป็นสำคัญ ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ทำกิจกรรมการอ่านจึงจำเป็นต่อการพัฒนาทักษะนี้เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้อยู่เสมอ และเนื่องจากการรับรู้ชนิดหนึ่ง การอ่านจึงถือได้ว่าเป็นกิจกรรมทางสมอง (Mental Activity) เป็นกระบวนการภายในตัวผู้อ่านเอง บุคคลภายนอกทำได้เพียงสร้างและดำเนินกลวิธีเพื่อก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านโดยสร้างบรรยากาศที่ผลักดันให้ผู้อ่านอ่านอย่างสม่ำเสมออย่างมีความสุข

การเรียนรู้สามารถจำแนกได้เป็น 2 บริบท คือ การเรียนรู้ในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน (Holtzer, 2002) ในกรณีแรกผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากคนหนึ่งคือผู้สอน ส่วนในกรณีที่สองผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเงื่อนไข (Condition) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมและการวัดผลด้วยตนเอง ผู้เรียนที่มีกลวิธีที่ดี (Strategic Student) จะสามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการฝึกอ่านในชั้นเรียนมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ได้เมื่อตนเองต้องเผชิญอุปสรรคนอกชั้นเรียนและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับจากการอ่านได้เมื่อจำเป็นอย่างเหมาะสม การสร้างแรงจูงใจในการอ่านควรทำทั้ง 2 กรณี เพราะผู้เรียนจะได้รับการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะของตนเองโดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะเพื่อให้เกิดความชำนาญ และการอ่านนอกชั้นเรียนถือเป็นโอกาสที่ดีที่ผู้เรียนจะได้นำสามมิติของอภิปราย

(Metacognitive Competence) มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งได้แก่การคิดทบทวน การควบคุม การแก้ไขข้อบกพร่อง เป็นต้น

จุดประสงค์ของการอ่านควรเป็นการกระทำเพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หรือเพื่อความเพลิดเพลินที่เกิดจากความต้องการหรือการใฝ่รู้ของผู้อ่าน แต่ในปัจจุบันแรงจูงใจในการอ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกทักษะภายในสถานศึกษาได้กลายเป็นการอ่านเพื่อทำแบบทดสอบ จึงกล่าวได้ว่าถ้าไม่มีการทดสอบก็จะไม่มีการอ่านเกิดขึ้น แรงผลักดันนี้ถือเป็นการบั่นทอนการพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มพูนความรู้เป็นอย่างมาก เพราะผู้เรียนมุ่งหวังเพียงเพื่อให้ได้คะแนนมากที่สุด ผู้เรียนควรตระหนักว่าแท้จริงแล้วการประเมินผล (Evaluation) มีจุดประสงค์เพื่อควบคุมมาตรฐานความสามารถ ทักษะและความรู้ที่ได้เรียนไปโดยมีการแสดงผลลัพธ์ออกมาในรูปนามธรรมซึ่งก็คือคะแนน การวัดผลนี้เป็นเพียงการพิสูจน์ผลสัมฤทธิ์เพียงด้านหนึ่งเท่านั้นในการเรียนการอ่าน ผลสัมฤทธิ์อีกด้านหนึ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่ากันคือความสนใจเรียนรู้โดยการอ่านหรือนิสัยรักการอ่าน พฤติกรรมส่วนบุคคลนี้สามารถปลูกฝังได้แต่ไม่สามารถหาตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมได้เพราะขึ้นอยู่กับความต้องการและความคิดของผู้อ่านเป็นหลัก

ผู้เขียนตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกฝนการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพจึงอยากแบ่งปันการสร้างแรงจูงใจในสถานศึกษาตามระบบการศึกษาประเทศไทย (Academic System) ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรอบมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ดังนั้นในบทความชิ้นนี้ผู้เขียนจะวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนการอ่านและนำเสนอการสร้างแรงจูงใจตามผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์กลวิธีการพัฒนาการอ่านตามที่กระทรวงศึกษาธิการ

ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องประยุกต์ใช้ในปัจจุบันนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบายการเรียนการอ่านในสาระการเรียนรู้ภาษาไทยดังนี้ “การอ่าน การอ่านออกเสียง คำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากความสำคัญของทักษะนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุให้การอ่านเป็นหนึ่งในมาตรฐานการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องฝึกฝนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีจุดประสงค์ดังนี้ “มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งก็คือการอ่านบทความที่หลากหลายทั้งด้านชนิดของบทความ เนื้อหา ระดับภาษาที่ใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของจุดประสงค์ที่ตั้งไว้นี้ หลักสูตรแกนกลางได้กำหนดตัวชี้วัดอย่างละเอียดตามระดับความสามารถของผู้เรียนในแต่ละชั้นปี และยังสามารถสรุปคุณภาพของผู้เรียนที่คาดหวังเมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น จากการศึกษา “มาตรฐาน ท 1.1” ผลสัมฤทธิ์ (Outcomes) ที่ผู้เรียนควรได้จากการเรียนและการฝึกอ่านในสถานศึกษาคือความสามารถในการตีความเพื่อทำความเข้าใจ

บทความ การคิดวิเคราะห์ (Analysis Thinking) การสังเคราะห์ข้อมูล (Synthesis) และการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) และสามารถเลือกใช้ความรู้ที่ได้รับอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต ดังนั้นการประเมินผลความสามารถในการอ่านไม่สามารถกำหนดจุดเฉพาะสามัตถิยะทางภาษา (Language competences) เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามคุณสมบัติที่คาดหวังเหล่านี้จะไม่สามารถสัมฤทธิ์ผลได้ถ้าผู้อ่านไม่มีความสามารถทางภาษา

ในสถานศึกษาผู้สอนควรผลักดันให้ผู้เรียนอ่านอย่างสม่ำเสมอตามที่หลักสูตรแกนกลางระบุไว้ แต่แรงจูงใจที่ดีที่สุดควรมาจากตัวผู้อ่านหรือผู้เรียนเอง การสร้างแรงจูงใจที่ดีนั้นต้องอยู่บนฐานของความเข้าใจและความถูกต้องทั้งทฤษฎีการเรียนการสอน (Pedagogy Theories) และทฤษฎีเชิงจิตวิทยา (Psychology Theories) ควบคู่กันไป แม้ว่าในปัจจุบันนี้มีการเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนก็ยังมีบทบาทที่สำคัญคือชี้แนะและกำหนดกรอบกว้างๆ ให้แก่ผู้เรียน คอยควบคุมขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมอยู่ห่างๆ ประเมินผลสัมฤทธิ์ และเสนอแนะวิธีการแก้ไขข้อผิดพลาด ดังนั้นเพื่อให้

การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้สอนควรทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้โดยละเอียด มีการลำดับความคิดและกำหนดความสำคัญของแต่ละกิจกรรมให้แตกต่างกันตามความสำคัญที่เชื่อมโยงกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และนำมโนทัศน์ (Concept) เหล่านี้ไปประกอบกับเทคนิคการสอน (Pedagogic Strategy) เพื่อผลักดันให้ผู้เรียนสนใจอยากเรียนอย่างต่อเนื่องและมีแรงจูงใจที่จะฝึกปฏิบัติทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน

ผู้เขียนขอเสนอการจัดกลุ่มตัวชี้วัด “มาตรฐาน ท 1.1” โดยลำดับความสามารถจากความซับซ้อนน้อยไปสู่ความซับซ้อนมากเพื่อให้ผู้สอนเข้าใจพัฒนาการของการฝึกทักษะ ตัวชี้วัดดังกล่าวอาจแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ การฝึกอ่านเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา การฝึกทักษะการตีความเพื่อความเข้าใจ และการฝึกการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังพบว่ามีตัวชี้วัดที่ไม่สามารถรวมกับกลุ่มตัวชี้วัดทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าวได้ ซึ่งก็คือการปลูกฝังให้ผู้มีมารยาทและรักการอ่านเพราะการบรรลุจุดประสงค์ของตัวชี้วัดทั้ง 2 นี้ผู้อ่านต้องมีความเชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่มตัวชี้วัด

ตาราง 1 การแบ่งตัวชี้วัดตามกลุ่มการฝึกทักษะการอ่าน

การฝึกอ่านเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา	การฝึกทักษะการตีความเพื่อความเข้าใจ	การฝึกการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์
<ul style="list-style-type: none"> - อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง และข้อความสั้นๆ - อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้องไพเราะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน - ตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน - อธิบายความหมายโดยนัยจากเรื่องที่อ่านอย่างหลากหลาย 	<ul style="list-style-type: none"> - อภิปรายแสดงความคิดเห็น และข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน - เขียนกรอบแนวคิดผังความคิดบันทึกย่อความและรายงาน - คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่

การฝึกอ่านเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา	การฝึกทักษะการตีความเพื่อความเข้าใจ	การฝึกการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์
<ul style="list-style-type: none"> - บอก อธิบายความหมายของ คำ ประโยค สำนวนและ ข้อความที่อ่าน - ระบุความแตกต่างของคำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย - ระบุและอธิบายคำเปรียบเทียบและคำที่มีความหลากหลายในบริบทต่างๆ จากการอ่าน 	<ul style="list-style-type: none"> - เล่าเรื่องย่อ ลำดับเหตุการณ์ จับใจความสำคัญ และอธิบาย รายละเอียดเรื่องที่อ่าน - ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่าน - แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น - บอกความหมายของเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์สำคัญที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน - อธิบายความหมายของข้อมูลจากการอ่านแผนผัง แผนที่ แผนภูมิ และกราฟ 	<ul style="list-style-type: none"> อ่าน แสดงความคิดเห็น และ ประเมินค่า เพื่อนำความรู้ ความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิต - วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านใน ทุกๆ ด้านอย่างมีเหตุผล และ เสนอ ความคิดใหม่อย่างมีเหตุผล - ประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้ สนับสนุนในเรื่องที่อ่าน - สังเคราะห์ความรู้จากการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ มาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ - อธิบายการนำความรู้และความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต
<p>มีมารยาทในการอ่านและอ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ</p>		

การวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Student Outcomes) ควรมีการถ่วงน้ำหนักตัวชี้วัดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับ “มาตรฐาน ท 1.1” เช่น ตัวชี้วัด “อ่านออกเสียง คำคล้องจองและข้อความสั้น ๆ” ควรจะมีค่าน้ำหนักน้อยกว่า “เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน” เพราะการอ่านออกเสียงได้ เป็นเพียงพื้นฐานนำไปสู่ความสามารถในการสรุปความเรื่องที่อ่านเพื่อพัฒนาไปสู่ความสามารถในการนำไปใช้ประโยชน์ซึ่งเป็นเป้าประสงค์หลักของสาระการเรียนรู้การอ่านในรายวิชาภาษาไทย อาจกล่าวได้ว่าจุดประสงค์ที่น่าจะ

มีน้ำหนักมากที่สุด คือ การสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการอ่านและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่ก่อนที่ผู้อ่านจะสามารถบรรลุจุดประสงค์นี้จำเป็นต้องฝึกอ่านโดยเริ่มจากการฝึกอ่านเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาที่เป็นขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะฝึกทักษะตีความเพื่อทำความเข้าใจบทความและสุดท้ายฝึกนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ ขั้นตอนสุดท้ายนี้ผู้เรียนต้องสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับจากการอ่านกับสถานการณ์ที่ตนกำลังประสบ โดยการวิเคราะห์และวิพากษ์เพื่อคัดเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับบริบทนั้นๆ

2. การสร้างนิสัยรักการอ่าน

การสร้างนิสัยรักการอ่านนั้นเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ การรักที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นประจำและต่อเนื่องจนเป็นนิสัยได้นั้น ตัวผลักดันหลักก็คือแรงจูงใจที่กระตุ้นให้อยากทำอยู่เสมอ จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจมีด้วยกัน 2 ด้าน คือ แรงจูงใจเชิงบวกหรือแรงจูงใจที่ส่งเสริมให้เกิดการทำกิจกรรมในที่นี้ก็คือการอ่าน และแรงจูงใจเชิงลบที่เป็นปัจจัยต่อต้านการอ่าน ในการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาและให้ความสำคัญกับแรงจูงใจทั้ง 2 ชนิดควบคู่กันไป เพราะแรงจูงใจเชิงบวกเป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการอ่านมากขึ้น ส่วนแรงจูงใจเชิงลบทำให้เราเข้าใจสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจการอ่าน เมื่อรู้สาเหตุดังกล่าวผู้สอนจะสามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมอ่านได้อย่างเหมาะสมและเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เรียนให้รักการอ่านได้มากยิ่งขึ้น

การสร้างนิสัยรักการอ่านอาจแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การสำรวจบริบทการเรียนการสอน และการสร้างแรงจูงใจตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ ขั้นตอนแรกเป็นการสำรวจและสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย กล่าวคือ ผู้สอนที่มีกลวิธีที่ดี (Strategic Teacher) ควรรู้จักภูมิหลัง ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน เจือใจ ปัจจัยเชิงบวกและลบต่อแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อประยุกต์เทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและคัดเลือกบทความให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนในกรณีส่วนตัวกำหนดไว้ ส่วนการสร้างแรงจูงใจตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้คือการนำทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจไปปรับใช้กับหลักสูตรที่ถูกกำหนดไว้เป็นกรอบมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน

อย่างมีประสิทธิภาพและมีแรงจูงใจให้ทุ่มเททำงานอย่างเต็มความสามารถ

2.1 การสำรวจบริบทการเรียนการสอน

ผู้สอนสามารถส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนได้โดยการสำรวจบริบทการเรียนการสอนและปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียน การสำรวจเป็นหน้าที่ของผู้สอนโดยครอบคลุมตัวผู้สอนเอง บรรยากาศการเรียนการสอนและสื่อการสอน การสำรวจดังกล่าวควรทำควบคู่กันไปเพื่อสร้างบรรยากาศและกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกหัดอย่างมีความสุขและมีความกระตือรือร้นที่จะกระทำอีกเมื่อมีโอกาส การสำรวจแบ่งเป็น 4 วิธี ดังนี้

วิธีแรกผู้สอนสำรวจตนเองว่ามีการควบคุมมากเกินไปหรือไม่ การควบคุมที่มากเกินไปหมายถึงการที่ผู้สอนถือตนเองเป็นใหญ่ในการจัดการการเรียนการสอน ใช้กิจวัตรหรือรูปแบบการสอนเดิม ๆ ไม่เล็งเห็นความสนใจและความต้องการในการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน การสอนลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกขาดอิสระส่งผลให้หลีกเลี่ยงการอ่าน (Hamre & Pianta, 2005, Assor et al., 2002, Assor et al., 2002; Skinner et al., 1990) ดังนั้นผู้สอนควรคำนึงถึงอิสระและการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียนด้วย

วิธีที่สองคือการสำรวจกลวิธีการสอนว่าก่อให้เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวทางสังคมหรือไม่ ภาวะนี้หมายถึงการขาดปฏิสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งก็คือผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ผู้สอนที่เน้นการทำงานรายบุคคล (Individual Task) ไม่มีการจัดอภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็นและไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนในการจัดการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและหลีกเลี่ยงการอ่านในที่สุด

วิธีที่สามคือสำรวจความยากง่ายของชิ้นงาน การมอบหมายบทความที่ยากเกินไปแก่ผู้เรียน มักทำให้ผู้เรียนขาดกำลังใจในการอ่านและหลีกเลี่ยงการอ่านถ้าเป็นไปได้ สิ่งนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนอ่านเฉพาะสิ่งที่ผู้สอนจะนำไปเป็นแบบทดสอบ และไม่อ่านบทความนอกชั้นเรียนที่ไม่มีคะแนนเป็นรางวัลตอบแทน และความคิดเหล่านี้ยังบั่นทอนการสร้างนิสัยรักการอ่าน ดังนั้นก่อนมอบหมายงานผู้สอนควรคำนึงถึงสามมิติยะของผู้เรียนกับบทความที่ให้อ่านว่าสอดคล้องกันหรือไม่ พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจอื่นเพื่อให้ผู้เรียนพร้อมรับงานที่ท้าทายมากขึ้น เพราะงานที่ยากเกินไปอาจทำให้ผู้เรียนทำงานเพียงเพื่อส่งมิได้ตั้งใจพัฒนาความสามารถหรือสร้างองค์ความรู้ใดๆ ทั้งสิ้น และสุดท้ายอาจเกิดภาวะสิ้นหวัง (Learned Helplessness) เมื่อพบว่าตนเองไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามความคาดหวัง

สุดท้ายผู้สอนควรสำรวจว่าเนื้อหาในบทความมีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนหรือไม่ หากผู้เรียนรับรู้ว่เนื้อหาไม่สอดคล้องกับความสนใจหรือจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้เรียนอาจล้มเลิกการอ่านหรืออ่านด้วยความไม่เต็มใจ ขาดสมาธิ และไม่พยายามสร้างองค์ความรู้ที่ได้จากการอ่าน ดังนั้นผู้สอนควรเลือกบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความสนใจและเป้าหมายของผู้เรียน ผู้สอนอาจบอกประโยชน์และเชื่อมโยงบทความที่ให้อ่านกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ และเป้าหมายของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้ถึงความสำคัญของการอ่านครั้งนั้นๆ และดำเนินการทำกิจกรรมอย่างดีที่สุด

2.2 การสร้างแรงจูงใจตามกรอบมาตรฐานการเรียนรู้

นอกจากการสำรวจบริบทการเรียนการสอนแล้วผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนและกรอบมาตรฐานการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นแบบแผนเดียวกันทั่วประเทศตลอด 4 ช่วงชั้นการเรียนรู้ในสถานศึกษา ผู้เรียนควรมีทัศนคติที่ดีและถูกต้องทั้งต่อกิจกรรมการอ่านเอง และต่อการฝึกฝนตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ การกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจอ่านในสถานศึกษามากขึ้นแบ่งเป็น 2 กรณี คือการสร้างแรงจูงใจขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นการสร้างแนวคิดเชิงบวกแก่งกิจกรรมการอ่าน ทัศนคติที่ดีเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และกรณีที่สองคือการสร้างแรงจูงใจตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.1 แรงจูงใจขั้นพื้นฐาน

การสร้างแรงจูงใจชนิดนี้เป็นการสร้างแรงขับเคลื่อนให้อยากอ่าน เริ่มจากการสร้างแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation for Reading) ซึ่งหมายถึง การอ่านที่เกิดจากความประสงค์หรือความสนใจของผู้อ่านเอง ส่วนรางวัลก็คือความพอใจที่ได้รับจากการอ่านครั้งนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นความเพลิดเพลิน ความรู้ใหม่หรือการบรรลุจุดประสงค์อื่นที่ตั้งไว้ รางวัลจึงไม่ใช่คะแนนหรือเกณฑ์การวัดอื่นที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเพื่อประเมินความสามารถของผู้เรียน (Performance Goals) เกณฑ์ดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนแต่ละคนพยายามพัฒนาความสามารถของตนเองเพื่อแข่งขันกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือเพื่อให้ได้รับความยอมรับจากสังคมว่าเป็นผู้เรียนดี แต่แรงจูงใจที่เกิดจากปัจจัยภายนอกเช่นนี้ไม่สามารถสร้างจิตสำนึกหรือนิสัยรักการอ่านได้อย่างยั่งยืน เพราะถ้าไม่มีการกำหนดรางวัลที่จะได้รับผู้อ่านก็จะไม่สนใจที่จะพัฒนาตนเอง ปัจจัยดังกล่าวจึงเป็นเพียง

แรงผลักดันชั่วคราวเท่านั้น ในการสร้างแรงจูงใจภายในผู้สอนควรเตรียมบทเรียนและกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียนรวมถึงสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีความสนุกสนานและน่าสนใจ Guthrie, Wigfield, Humenick, Perencevich, Taboada, & Barbosa (2006) พบว่าการจัดกิจกรรมในห้องเรียนลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจภายในสูงกว่าห้องเรียนที่จัดกิจกรรมในลักษณะตรงกันข้าม

แรงจูงใจทางสังคม (Social Motivation) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการสร้างนิสัยรักการอ่าน การที่ผู้เรียนรับรู้ถึงความเชื่อใจของผู้อื่นจะเป็นเหมือนกันช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและพร้อมที่จะเผชิญอุปสรรคมากขึ้น (Furrer & Skinner, 2003) เพื่อเพิ่มแรงจูงใจทางสังคมผู้สอนควรจัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นกลุ่ม เช่น เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น กลวิธีนี้ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ (Justification) เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้สอนและเพื่อนเพิ่มมากขึ้น

2.2.2 แรงจูงใจตามจุดประสงค์การเรียนรู้

การสร้างแรงจูงใจตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตั้งอยู่บนหลักการเดียวกัน คือ การสร้างการรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy) การตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ (Task Mastery Goal) และการสร้างการตระหนักรู้ถึงคุณค่าของการอ่าน (Value in Reading) แต่ผู้สอนต้องนำไปปรับใช้ในบริบทที่แตกต่างกันตามที่ได้กล่าวไปแล้ว การฝึกอย่างต่อเนื่องอย่างมีหลักการทำให้ “ผู้อ่านออก” พัฒนาไปเป็น “ผู้อ่านเป็น” กลวิธีเหล่านี้เป็นการสร้างแรงจูงใจภายในตัวผู้อ่านเอง เป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่อาจจะประสพระหว่าง

การฝึกฝนทักษะ ก่อนอื่นขออธิบายหลักการของทั้ง 3 กลวิธี และจะยกตัวอย่างการนำไปปรับใช้ในการฝึกปฏิบัติแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้ต่อไป

การรับรู้ความสามารถของตน คือ ความเชื่อมั่นต่อความสามารถของตนเองในการเรียนรู้หรือทำงานที่ได้รับมอบหมาย (Bandura, 1977) ผู้เรียนที่เชื่อว่าตนเองสามารถทำสำเร็จตามคำสั่งหรือจุดประสงค์ที่ตั้งไว้จะมีความเต็มใจในการทำงานขึ้นนั้นและจะมีสมาธิมากกว่าผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง อีกทั้งยังมีความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคและมีแนวโน้มที่จะทำงานที่ท้าทายความสามารถมากขึ้นด้วย

การตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ คือ การตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะของตนเองให้อยู่ในระดับสูงพอที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างคล่องแคล่วและเผชิญอุปสรรคให้น้อยที่สุด Meece และ Miller (2001) อธิบายว่าการตั้งเป้าหมายลักษณะนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติอย่างจริงจังและเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง จึงกล่าวได้ว่าหัวใจหลักของแรงจูงใจชนิดนี้คือความต้องการในการพัฒนาตนเอง ดังนั้นผู้เรียนที่ตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจะสามารถอดทนต่ออุปสรรคและพร้อมที่จะแสวงหาความท้าทายมากกว่าผู้ที่ไม่ต้องการพัฒนาตนเอง เพราะผู้เรียนต้องการมีทักษะที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

การตระหนักรู้ถึงคุณค่าของการอ่าน หมายถึงผู้เรียนรับรู้ว่าในอนาคตสิ่งที่อ่านน่าจะเป็นประโยชน์แก่พวกเขาเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นเมื่อผู้เรียนเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านทั้งในและนอกสถานศึกษาก็จะเป็นแรงจูงใจให้อ่านอย่างสม่ำเสมอและทำกิจกรรมเสริมทักษะด้วยความเต็มใจและตั้งใจ งานวิจัยของ Durik, Vida และ Eccles (2006) ชี้ให้เห็นว่าถ้าผู้อ่านเล็ง

เห็นคุณค่าของการอ่านผู้อ่านมีแนวโน้มที่จะอ่านเพื่อความผ่อนคลายและความบันเทิงของตนเองเป็นระยะเวลานานขึ้น นอกจากนี้ผลของงานวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาเพื่อไปประกอบอาชีพอ่านสิ่งที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่ออาชีพที่ตนใฝ่ฝันมากขึ้น

2.2.2.1 การสร้างการรับรู้ความสามารถของตน

การรับรู้ความสามารถของตนสามารถทำได้โดยการแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างและให้ผลย้อนกลับ (Feedback) อย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจว่างานที่เข้าไปมีผลดีอย่างไร มีจุดอ่อนและจุดแข็งมากน้อยเพียงใด เป็นต้น การกระทำเช่นนี้ทำให้ผู้เรียนซึ่งก็คือผู้อ่านรับรู้ระดับความสามารถของตนเองจากมุมมองของผู้อื่น เช่น ผู้สอนและ/หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน ส่วนการให้ผลย้อนกลับในรูปแบบการให้คะแนนไม่เพียงพอต่อการรับรู้ว่าคุณมีความพัฒนาการอย่างไรและต้องแก้ไขอย่างไร (Nelson, Stage, Epstein, & Pierce, 2005) ในการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาผู้สอนอาจตั้งเกณฑ์การประเมินความสามารถตามตัวชี้วัดที่หลักสูตรแกนกลางได้กล่าวไว้ โดยแยกผลสัมฤทธิ์เป็นหลายระดับ เช่น “การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้อง” ผู้สอนอาจแบ่งเกณฑ์เป็น ความชัดเจนในการอ่านออกเสียงคำ การแบ่งวรรค การเลือกอ่านทำนองเสนาะได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การเลือกใช้น้ำเสียง บุคลิกในการอ่าน เป็นต้น ผู้สอนและ/หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนสำรวจผู้อ่านอย่างเข้มงวดและทำการประเมิน อาจจะเป็นการประเมินร่วมกันเพื่อเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยเริ่มจากสิ่งที่คุณอ่านทำได้ดีเพื่อเสริมสร้างกำลังใจและบอกสิ่งที่ควรแก้ไข พร้อมทั้งแนะนำ

วิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้อ่านนำไปตรึงตรงและปรับใช้ในการปฏิบัติครั้งต่อไป

ในการทำงานเดียวกันการฝึกทักษะการตีความเพื่อความเข้าใจผู้สอนอาจใช้วิธีการประเมินร่วมกันในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนทั้งหมดเรียนรู้วิธีการและนำไปใช้เมื่อถึงคราวของตน ผลย้อนกลับที่ควรเน้นคือกลวิธีการอ่านเพราะเป็นเสมือนเครื่องมือที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต ส่วนความถูกต้องของความเข้าใจบทความเป็นการประเมินความสามารถในการตีความ เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์กลวิธีที่ได้กระทำไปครั้งนั้น ๆ

ส่วนการรับรู้ความสามารถของตนในการฝึกการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์เกิดจากการอภิปรายในชั้นเรียนโดยที่ผู้อ่านทุกคนต้องแสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลว่าเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น การอภิปรายอาจจะกล่าวถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดสู่ผู้อ่านซึ่งก็คือความเข้าใจของแต่ละบุคคล กิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินความถูกต้องเป็นการเปลี่ยนมุมมองของสถานะของผู้สอนที่เป็น “ผู้ตัดสิน” ให้กลายเป็น “ผู้แนะนำ” ดังนั้นการทำกิจกรรมต่างๆ ผู้เรียนมีอิสระในการคิดโดยยึดหลักเหตุผลเป็นหลัก ผลย้อนกลับที่ผู้เรียนจะได้ คือ ความน่าเชื่อถือของความคิดส่วนตัวของผู้เรียนเอง ถ้าผลลัพธ์ออกมาในแง่ลบผู้เรียนก็ต้องพัฒนาแนวคิดของตนโดยนำข้อติเตียนที่ผู้ประเมินกล่าวถึงมาปรับปรุงให้ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้สอนอาจพูดคุยถึงการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ว่ามีผลสัมฤทธิ์เช่นไร มีอุปสรรคหรือความสำเร็จอย่างไรบ้าง ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนสนทนาเป็นกลุ่มย่อยแล้วแต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียนคนอื่นได้เรียนรู้ร่วมกัน

2.2.2.2 การตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้

ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถตั้งเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่คาดหวังไว้หลังจากการดำเนินกิจกรรมฝึกทักษะ อนึ่งเป้าหมายที่มาจากตัวผู้สอน คือความสามารถที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา รวมทั้งการคาดหวังจากตัวผู้เรียน โดยผู้สอนประเมินความสามารถกลุ่มผู้เรียนว่ามีความสามารถอยู่ในระดับใด โดยหลีกเลี่ยงการตั้งเป้าหมายที่สูงเกินกว่าความสามารถของผู้เรียนเพราะจะทำให้เกิดทัศนคติด้านลบกับงาน ส่วนเป้าหมายที่ง่ายเกินไปก็ไม่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถ ดังนั้นควรตั้งเป้าหมายที่ทำนายและเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน เมื่อผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็จะมีแรงจูงใจทำกิจกรรมต่อไป ส่วนตัวผู้เรียนสามารถประเมินตนเองจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา แต่ควรตระหนักว่าการตั้งเป้าหมายนั้นเพื่อพัฒนาสัมฤทธิ์ผลเพื่อใช้ในการอ่าน การตีความหรือการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ มิใช่เพื่อทำการประเมินให้ผ่านเพียงเท่านั้น (van den Broek et al., 2009) ดังนั้นควรกำหนดเป้าหมายที่แตกต่างกันเพื่อผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะที่หลากหลาย

เป้าหมายที่ควรตั้งไว้ต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาคือความสามารถขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจบทความ เช่น การอ่านตัวควบกล้ำ การจำแนกเสียง ร และ ล ความเข้าใจความแตกต่างความหมายของคำ สำนวน ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย การอ่านออกเสียงบทความชนิดต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเหมาะสม เป็นต้น ในการตั้งเป้าหมายการฝึกทักษะการทำความเข้าใจบทความผู้สอนควรคำนึงถึงเงื่อนไขการทำความเข้าใจ เช่น ความยากง่ายและความซับซ้อนของกระบวนการตีความที่จำเป็น

สำหรับทำความเข้าใจบทความชิ้นนั้นๆ ความรู้มโนทัศน์ (Conceptual Knowledge) ของผู้เรียน ต่อเนื้อหาที่กล่าวถึงและความสนใจของผู้เรียน เป็นต้น ผู้สอนไม่ควรให้ความสำคัญกับการเปรียบเทียบคะแนนว่าผู้ใดตอบถูกมากที่สุดและให้คำชมเชยแก่ผู้นั้น เพราะเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจจากภายนอกและเอาชนะการแข่งขันมากกว่า (Meece & Miller, 1999) อย่างไรก็ตามผู้สอนสามารถประเมินความถูกต้องในรูปแบบนี้ได้เพื่อประเมินมาตรฐานของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมแต่ควรสร้างความเข้าใจกับผู้เรียนว่าการพัฒนาควรมีรากฐานมาจากการแข่งขันกับตนเองมิใช่กับผู้อื่น

สุดท้ายการตั้งเป้าหมายของการฝึกนำความรู้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ผู้สอนควรกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนว่าเป็นการนำไปใช้ประโยชน์ด้านใดเพื่อให้การวัดผลความสามารถเป็นไปอย่างยุติธรรม เพราะบทความหนึ่งบทความอาจนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน ส่วนการกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความเข้าใจที่ได้จากการอ่านผู้สอนควรตั้งคำถามปลายเปิดที่ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นควบคู่กับคำถามปลายเปิดที่เป็นการวัดความเข้าใจของผู้เรียน และสุดท้ายควรให้ผลย้อนกลับโดยผู้สอนเองหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนเพื่อศึกษาแนวคิดที่แตกต่างกัน

ผู้เขียนเน้นย้ำว่าการตั้งเป้าหมายเพียงเพื่อการแข่งขันหรือหวังรางวัลภายนอก เช่น คะแนน มีผลเชิงลบกับการพัฒนาตนเองของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะถ้าให้บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในสูงทำกิจกรรมที่ทำนายความสามารถบุคคลเหล่านี้จะมีโอกาสบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้มากกว่าบุคคลที่ไม่มีแรงจูงใจชนิดเดียวกัน (Wang & Guthrie, 2004) นอกจากนี้ยังมีการวิจารณ์ถึงผลลัพธ์ของการให้

รางวัลภายนอกกว่าจะลดทอนการสร้างแรงจูงใจภายในซึ่งถือเป็นหัวใจของการเรียนรู้อย่างเอกเทศ เพราะผู้เรียนหวังจะได้รางวัลภายนอกมากขึ้น (Lepper & Henderlong, 2000)

2.2.2.3 การสร้างการตระหนักรู้ถึงคุณค่าของการอ่าน

การสร้างการตระหนักรู้อยู่บนพื้นฐานของการรับรู้ว่าคุณค่าของสิ่งที่ตนกำลังฝึกปฏิบัติจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคต ดังนั้นคุณค่าของการฝึกอ่านเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาก็คือความสามารถในการทำความเข้าใจบทความเพราะการฝึกทักษะทางภาษาก็คือการพัฒนาความรู้และความสามารถที่เป็นเครื่องมือในการนำไปใช้ประโยชน์ในการระบวนการตีความ ในทำนองเดียวกันคุณค่าของการฝึกทักษะตีความเพื่อเข้าใจบทความคือการได้รับความรู้หรือแนวคิดใหม่ ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในอนาคต และคุณค่าของการฝึกการนำความรู้นั้นไปใช้ก็เช่น การตัดสินใจทำกิจกรรมใดๆ ได้อย่างมีเหตุผล สามารถแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีหลักการ สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ไม่จำเป็นการต่อยอดความรู้ที่มีอยู่แล้ว หรือการเปลี่ยนแนวคิดเพราะข้อมูลที่ได้นั้นมีเหตุมีผลมากกว่า เป็นต้น

บทสรุป

ในสถานศึกษาผู้สอนควรปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นผู้รักการอ่านเพราะเป็นการวางรากฐานการศึกษาที่มั่นคงและเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีคุณภาพ การส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านทำได้โดยการสร้างแรงจูงใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงจูงใจภายในซึ่งก็คือความต้องการอ่านของตัวเอง ผู้เรียนเอง มิใช่เพียงเพื่อการทำแบบทดสอบดังที่

ผู้เรียนจำนวนมากในปัจจุบันถือปฏิบัติอยู่ ดังนั้นความสำเร็จของการปลูกฝังนิสัยการรักการอ่านก็คือการลบเลิกการตั้งคำถามที่ว่า “อาจารย์ขา/ครับ (หรือคุณครูขา/ครับ) ส่วนนี้มีในข้อสอบไหมคะ/ครับ ถ้าไม่มีหนู/ผมจะได้ไม่อ่าน” หรือ “อาจารย์ขา/ครับ (หรือคุณครูขา/ครับ) ข้อสอบมีตรงไหนบ้างคะ/ครับ หนู/ผมจะได้อ่าน” นอกจากนี้นิสัยรักการอ่านยังสื่อถึงความกระตือรือร้นที่จะอ่านหรือเรียนรู้แม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในบริบทของสถานศึกษาก็ตามเพราะการอ่านในสถานศึกษาเป็นเหมือนการฝึกทักษะให้เกิดความเชี่ยวชาญเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นผู้รักการอ่านก็คือผู้ที่อยากอ่านแม้ว่าตนเองจะมีอิสระในการเลือกได้ว่าอ่านหรือไม่อ่านก็ได้ เช่นในบริบทนอกสถานศึกษาที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมตามที่ผู้สอนหรือหลักสูตรแกนกลางกำหนด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- มณีรัตน์ สุโขศิริรัตน์. (2548). *อ่านเป็น: เรียนก่อนสอนเก่ง*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- Assor, A., Kaplan, H., & Roth, G. (2002). Choice is good, but relevance is excellent: Autonomy-enhancing and suppressing teacher behaviours predicting students' engagement in schoolwork. *British Journal of Educational Psychology*, 72, 261-278.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Oxford, England: Prentice-Hall.

- Chapman, J. W., & Tunmer, W. E. (2003). Reading difficulties, reading-related self-perceptions, and strategies for overcoming negative self-beliefs. *Reading & Writing Quarterly: Overcoming Learning Difficulties*, 19, 5-24.
- Durik, A. M., Vida, M., & Eccles, J. S. (2006). Task values and ability beliefs as predictors of high school literacy choices: A developmental analysis. *Journal of Educational Psychology*, 98, 382-393.
- Furrer, C., & Skinner, E. (2003). Sense of relatedness as a factor in children's academic engagement and performance. *Journal of Educational Psychology*, 95, 148-162.
- Guthrie, J. T., Wigfield, A., Humenick, N. M., Perencevich, K. C., Taboada, A., & Barbosa, P. (2006). Influences of stimulating tasks on reading motivation and comprehension. *Journal of Education Research*, 99, 232-245.
- Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2005). Can instructional and emotional support in the first-grade classroom make a difference for children at risk of school failure? *Child Development*, 76, 949-967.
- Holtzer, G., (2002). "S'approprier une langue étrangère dans des situations et des diapositifs pluriels" in *Appropriation des langues au centre de la recherche*, H. Kupers et M. Souchon (Eds), Frankfurt: Peter Lang.
- Lepper, M. R., & Henderlong, J. (2000). Turning 'play' into 'work' and 'work' into 'play': 25 years of research on intrinsic versus extrinsic motivation. In C. Sansone & J. M. Harackiewicz (Eds.), *Intrinsic and extrinsic motivation: The search for optimal motivation and performance* pp. 257-307. San Diego, CA: Academic Press.
- Meece, J. L., & Holt, K. (1993). A pattern analysis of students' achievement goals. *Journal of Educational Psychology*, 85, 582-590.
- Meece, J. L., & Miller, S. D. (1999). Changes in elementary school children's achievement goals for reading and writing: Results of a longitudinal and an intervention study. *Scientific Studies of Reading*, 3, 207-229.
- Meece, J. L., & Miller, S. D. (2001). A longitudinal analysis of elementary school student's achievement goals

- in literacy activities. *Contemporary Educational Psychology*, 26, 454-480.
- Nelson, J. R., Stage, S. A., Epstein, M. H. & Pierce, C. D. (2005). Effects of a rereading intervention on the literacy and social skills of children. *Exceptional Children*, 72, 29-45.
- Seifert, T. L., & O'Keefe, B. A. (2001). The relationship of work avoidance and learning goals to perceived competence, externality and meaning. *British Journal of Educational Psychology*, 71, 81-92.
- Skinner, E. A., Wellborn, J. G. & Connell, J. P. (1990). What it takes to do well in school and whether I've got it: A process model of perceived control and children's engagement and achievement in school.
- Wang, J. H.-Y., & Guthrie, J. T. (2004). Modeling the effects of intrinsic motivation, extrinsic motivation, amount of reading, and past reading achievement on text comprehension between U.S. and Chinese students. *Reading Research Quarterly*, 39, 162-186.
- van den Broek, P., Lorch, R. F., Linderholm, T., & Gustafson, M. (2001). The effects of readers' goal on inference generation and memory for texts. *Memory & Cognition*, 29, 1081-1087.